

guinis uxoris ut propriis. Verba sunt Alexandri III. cap. Ex litteris, Extr. De Consanguinitate, & Affinitate.

Affinitatis impedimentum in recta linea ipso Naturae Jurte constitutum est, omnesque gentes bene moratae incellulas conjunctiones velut immana sceleris exercitatae sunt. Hinc Apostolus 1. ad Cor. 5. Auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter Genes, ita uxor patris sui aliquis habeat. Leviticus 20. Qui iupra uxorem filiam duxerit matrem eius, scelus operatus est, vires arabit cum eis, nec permisit tantum nefas in meo uerbi. Amos 5. Filius, ac pater eius iurarent ad quellam, ut violarent nomen sanctum meum.

REGULA II.

Affinitas in linea collateraliter Matrimonium impedit, ac dividit in gradus quartum gradum inclusivem.

Ita statum est Canone Non debet, Extr. De Consanguinitate, & Affinitate. Quare vir uxoris defunctus consanguineum in quarto gradu, aut superioribus, uxorem ducere absque Dispensatione non potest; nec mulier mariti defuncti consanguineo in quarto gradu, aut superiori nubere.

REGULA III.

Quoto gradu consanguinitatis attinet mibi vir, eodem gradu affinitatis attinet mibi uxor.

De Impedimento. Hec regula generalis est ad inveniendum gradus affinitatis certissima ut confundat et Can. Porro, sub Gregorii Patriarcha.

pe nomine vulgato, causa 35. qu. 5. Porro de affinitate, quam dicitis parentalem esse, que ad virum ex parte uxoris, seu que ex parte viri ad uxorem pertinet, manifestissima ratio est: Quia si secundum Divinam Sententiam, ego, & uxor mea sumus una earo, profecto mibi, & illi mea, quaque parentalia propinquitas non efficit. Quicquid ego, & soror uxor mea in uero, & primo gradu erimus filii vero ejus in secundo gradu ei a me: non tamen ipso in tertio: Idque utrinque in exteriorum agendum est successibilis. Uxorem vero propinquus mei, cuiuscumque gradu sit, ita me oportet attendere, quemadmodum ipsius quoque gradus aliqua famina proprie Propinquitas sit. Quod nimis uox de propinquitate viri sui in cunctis cognoscere gradibus convenienter observari. Quo uero aliqui sentunt, Antichristi sunt: A quibus tanto fortius eos oportet cavere, quanto apertius deprehendunt illes Diuinis Legibus repugnare.

REGULA IV.

Inter consanguineos uxoris, & viri nulla intercedit officia, proper quam inter eis Matrimonium debet impedi- di. Quare pater, & filius cum marie, & filia, & duo fratres cum aliabus sororibus Matrimonium legitime contrahere possunt.

Ita declarat Innoc. III. cap. Quod super his, Extr. De Consanguinitate, & Affinitate, scribens: Super eo igitur, quod pater, & filius cum marie, & filia, & duo cognati cum duabus cognatis, ununculus, & nece cum duabus sororibus contrahere Matrimonio: taliter tibi daximus responsum, Quod licet omnes consanguinei uxoris sit viri affini, inter consanguineos tamē uxoris, & viri, ex contractu, scilicet viri, & uxoris conjugio, nulla prorsus affinitas est contra, proper quam inter eos Matrimonium debet impedi. Secundum hanc Regulam, Marii filius ex alia uxore, & uxoris filia ex alio marito, vel contra, matrimonio rite contrahunt, licet habeant fratrem, forentve ex Matrimonio contractio fratris. Graci affinitatem longius extenderunt. Exstant enim in Iure Graeco-Romanu Synodales Sententiae Imperatoris Legionis firmata, quibus Nuptias duorum fratum cum duabus sororibus, vel consoribus, & viceversa, aliave ejus generis illicite pronuntiantur, ob nominum (ut sicut) confusione. Sed ad nos nihil attinet haec Disciplina.

REGULA V.

Affinitas ex illicita copula Matrimonium infra secundum gradum contractum non dirimit, nec impedit.

Id confit ex Decreto Concil. Trid. Sess. 24. De Reform. Matrimonii, cap. 4. Prateres (inquit) S. Synodus eidem, & alii gravissimis de causis adducta, impedimentum, quod proper affinitatem ex fornicatione contractum inducit, & Matrimonium posse factum dirimit, ad certanum, qui in primo, & secundo gradu consanguineum, restinguat: In posterioribus vero gradibus statuit hujusmodi affinitatem Matrimonium posse contractum non dirimere. Sed nec hujusmodi impedimentum dirimit Matrimonium eorum, qui in secundo simili, & tertio gradu affinitatis ex illicita copula provenientis conjunguntur. In secundo namque, & tertio gradu conjuncti, in tertio tantum conjuncti confitunt, secundum Regulam ab omnibus receptam: Quo gradu quis removet hisbat a sibi, eodem gradu distat &

quilibet per aliam lineam descendente ab eodem sibi: Et secundum Responsum Gregorii IX. cap. Vir qui, Extr. De Consanguinitate, & Affinitate.

Quod vero affinitas ex illicita copula provenientis in primis tamquam, & secundo, non in ulterioribus gradibus Matrimonium contrahendum impedit, cum de sensu Tridentini Decreti dubium exortum esset, declaravit Beatus Pontifex Pius V. Constitutione, quae incipit, Ad Romanum Pontificem, edito anno 1566.

REGULA VI.

Qui cognovit Consanguineum uxoris sua in primo, vel secundo gradu, debitus patere non potest, reddere tamen tenetur.

Ita respondet Innoc. III. cap. Discretiensem, & cap. Tua De Impedimento. Extr. De eo, qui cognovit consanguineam mentio affinitatis, & Affinitate. Quare vir uxoris defunctus consanguineum in primo gradu, aut superioribus, uxorem ducere absque Dispensatione non potest; nec mulier mariti defuncti consanguineo in quarto gradu, aut superiori nubere.

REGULA VII.

Quoto gradu consanguinitatis attinet mibi vir, eadem gradu affinitatis attinet mibi uxor.

De Impedimento. Hec regula generalis est ad inveniendum gradus affinitatis certissima ut confundat et Can. Porro, sub Gregorii Patriarcha.

Idem cap. 3. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 4. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 5. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 6. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Hac Regula nictum cap. De illo, Extr. De eo, qui cognovit consanguineam uxoris sua, quod Alexander III. Responsum contra, & filius cum marie, & filia, & duo cognati cum duabus cognatis, ununculus, & nece cum duabus sororibus contrahere Matrimonio: taliter tibi daximus responsum, Quod licet omnes consanguinei uxoris sit viri affini, inter consanguineos tamē uxoris, & viri, ex contractu, scilicet viri, & uxoris conjugio, nulla prorsus affinitas est contra, proper quam inter eos Matrimonium debet impedi. Secundum hanc Regulam, Marii filius ex alia uxore, & uxoris filia ex alio marito, vel contra, matrimonio rite contrahunt, licet habeant fratrem, forentve ex Matrimonio contractio fratris. Graci affinitatem longius extenderunt. Exstant enim in Iure Graeco-Romanu Synodales Sententiae Imperatoris Legionis firmata, quibus Nuptias duorum fratum cum duabus sororibus, vel consoribus, & viceversa, aliave ejus generis illicite pronuntiantur, ob nominum (ut sicut) confusione. Sed ad nos nihil attinet haec Disciplina.

REGULA VIII.

Affinitas ex illicita copula Matrimonium infra secundum gradum contractum non dirimit, nec impedit.

Ex hoc quod unus frater ab una sororu, quam in Matrimonio duxit, iure separatur proper impedimentum consanguinitatis, vel affinitatis, alterum fratrem ab altera sorore, quam pariter duxit uxorem, properare separari, minime necesse est.

Hanc Regulam tradit S. Thom. in 4. Sentent. dist. 41. qu. 1. art. 5. ad 3. Res (inquit) inter alios acta, alii non prejudicant in foro contentio; unde quavis unus fratrum, qui in secundo simili, & tertio gradu affinitatis ex illicita copula provenientis conjunguntur, in secundo namque, & tertio gradu conjuncti, in tertio tantum conjuncti confitunt, secundum Regulam ab omnibus receptam: Quo gradu quis removet hisbat a sibi, eodem gradu distat &

De Sacramento Matrimonii.

etiam, quod conscientiam suam formam ex his, quae sunt creandis Matrimonium facta. Sed distinguendum videtur in hoc: Quia aut habet certam scientiam de impedimento Matrimonii, aut opinionem aut neutrum: Si primo modo, nec exigere, nec reddere debitum debet: Si secundo, debet reddere, sed non exigere: Si tertio, potest & redire, & exigere.

REGULA IX.

Qui bona fide in factis Ecclesia Matrimonium contraxerunt, & ex durante non peccant, si affinis consilii cobibent, & Matrimonii iure usuantur: Verum cognitum Impedimentum, continere debet, donec Dispensationem impetraverint: ex quo Ecclesia separare debet, cum ad eum nonnullum Impedimentum perverterit, donec fuerit cum ipsi dispensatum, si fieri possit, & expedit.

Hanc Regulam credidit rufus S. Th. in 4. Sentent. dist. 41. qu. 1. art. 3. ad 2. Ignorancia (inquit) excusat illicitum contractum a peccato, nisi sit affitatio: unde illi, qui conuenerunt, non potest debitus, & solvere requiri. Nos igitur respondemus, Ut a commissione viri absimile propter publicam honestatem, & in convenientiam, donec vir sicut universi consilii ingressus fuerit, diligenter dispensetur. Quod si forte commissio patre recessus talis fuerit, ut de la p. timetur ipsius, vir ejus potest, & debet cum duxit debitus, si solvere conjugale: cum affinis post Matrimonium inique contraria illi necere non debet, quoniam quoniam participes non existit. Idem confirmat Gregor. IX. cap. Jordanus sub eodem titulo.

Idem cap. 3. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 4. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 5. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 6. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 7. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 8. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 9. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 10. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 11. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 12. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 13. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 14. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 15. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 16. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 17. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 18. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 19. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 20. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 21. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 22. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 23. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 24. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 25. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 26. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

Et cap. 27. Anton. 3. p. cit. 1. cap. 11. Qui cognovit consanguineam uxoris sua abinde sponsa, soluta sunt sponsalia, nec potest hujusmodi sponsam habere in uxorem, obstante sibi affinitate contraria: nec e converso illam, quam fornicari cognovit, obstante sibi publica honestatis justitia, & hoc nisi Papa dispensante. Qui autem cognovit consanguineum uxoris, cum qua contrariecerit per verba de peccatis, non debet nondum consummatis Matrimonium, cum non possit debitus negare nisi non excusatur, quia talis ignorans videtur affectata.

cum adulterio se polluit; ad hunc mutui Matrimonii finem. Hac Regula nascitur. *Alexandri III. Responso*, cap. Super hoc, Ext. Deo, qui duxit in Matrimonium, quam polluit. per adulterium; cuius haec sunt verba: *Respondamus. Quod si adulterio est in mortem uxoris aliquid machinata, sive si dem dederit, fuit non, quod ea defuncta hanc esset dulcior: secundum Canonem ab eius Consilio prohibetur: & bac probatio perpetuo est servanda.*

REGULA II.

Oecclio unus conjugum ex alterius cum tercia persona Matrimonium ejus ambiente conformatio, nullo etiam interveniente adulterio, est impedimentum dirimenti: Matrimonium inter eis modi personas.

Hanc Regulam traxit *Calestinus III. cap. Laudabilem*, Ext. De *Conversione Infidelium*, cuius haec sunt verba: *Interrogasti de Saracenis, qui dum in captivitate essent, quarumdam Christianarum viros, eorum insidiis, & machinationibus occidabant: Utrum quia postea ipsa ad fidem Christianam converxerant, eas de jure possem accipere in uxores, vel si discerunt, conjugum tenet eorum: Hic Triburien Regula contexit sumus, afferentis: Quod si in mortem ipsorum malitiis fuerint machinata, nec eum studio ad fidem accesserint, tamen ne eis aduersor debent; nee sunt, sed aduersor, etiam tolerandi, cum tale damnum rati lucro Ecclesie compensare non volit. Mulier igitur illi nubet non potest, qui maritus ejus interficeret, si mortem ejus machinata fuert. Triburien Concili Regula, quam citat Pontifex, habetur causa 3. q. 1. *Cas. si quis vivente.**

REGULA III.

Si mors alteri Coniugi fuerit illata, non cassia contrahendi cum ejus coniuge, sed alio fine, vel ob aliam causam, tempore bello, vel casu, vel odio, & libidine, ulteriori, homicidium huiusmodi Matrimonium coniugis superficiis cum occidente non dirimit.

Hanc Regulam nascitur cap. *Laudabilem*, mox laudato: *Ad hoc (inquit) Saraceni quidem in bello sunt Christiani interficie notari, & Christiani similiter Saracenos: postea vero Saraceni ad fidem conversi, uxores eorum, quae in bellis certamine occiderunt, sibi matrimonialiter copularunt: & id ipsum Christiani de Saraceni mulierum conversis ad fidem facisse noscitur: que postquam de priorum virorum morte competrerat veritatem, divortium instanter expulserunt: In his igitur respondemus. Quod cum tales non procuraverint virorum interiorum defunctionum, Matrimonium inter huiusmodi personas licet potest contrahi: & taliter copulatio divortium neque posse.*

REGULA IV.
Ratificatio occisionis ab actio facta, etiam ab adulterio, absque, coniugis superficiis mandato, aut consilio, Matrimonium ab illis contractum non dirimit.

Cum enim impedimenta diosa sint, ultra verbam Canonum induci non debent; sicutdem *Offia refringi*, favores convenientes ampliari, secundum regulam Juris. Canone autem homicidium quidem, seu machinationem mortis coniugis, vel sui, vel alterius matrimonii contrahendi gratia, si ne furian illam motioneis mors revera secuta sit, impedimentum dirimenti esse statuunt: non autem ratificationem, que homicidio non est cooperata, sed illud subfecta est. Talis itaque ratificatio non est impedimentum dirimenti Matrimonium contractum inter occisionem, & coniugem superfluum, qui coniugis cedem ratam habuit. Id confirmat *Glossa Canonis*: *Si quis vivente, causa 3. q. 1. & Capitis Laudabilem, Ext. De Conversione Infidelium. Quamvis alias in maleficio Ratificatio retrotrahatur, & mandato equiparatur.*

REGULA V.
Impedimentum dirimenti non oritur, si quis suam, vel alterius coniugem occidit, ut possit contrahere Matrimonium cum alia, que homicidio particeps non fuit, & quem adulterio non polluit:

Canones enim, quibus hoc impedimentum inductum est, requirunt ut altera quoque pars, vel homicidio, vel adulterio confita sit. Canon. Si quis vivente, causa 3. q. 1. Si quis vivente marito coniugem illius adulterio acceperit, & eo in proximo defuncto, tandem impensis dignescitur, omnimodo publice Panitia subiecatur. De *guptiam* post Panitia prefatam, si expeditius, sacerdotale Rituall; nisi forte vir, aut mulier virtus, qui mortua fuerat, occidisse notetur, aut propinquias, vel alia qualiter actio criminalis impedit. Quod si probatum fuerit sine ultra spe coniugii manens percepio cum Panitia. Idem confirmat, cap. *Super hoc*, & cap. *Significatio*, Ext. De eo, qui duxit in Matrimonium, quam polluit per adulterium.

De Impedi-
mento cri-
minis. Id confirmat & *s. Thom. in 4. Sentent. dist. 38. qu. 1.* mens art. 2. *Uxoriduum (inquit) ex Statuto Ecclesiæ Matrimoni-*

niūm impedit; sed quandoque impedit contrahendum; & non dirimic contractum, quando scilicet vir propter adulterium, aut prior eadem occidit uxorem... Cet id quidem veteri Jure. Quandisque etiam dirimit contractum, ut quando aliquis interficit uxorem suam, ut ducas eam, cum qua machinatur: tunc enim efficiens illegitima persona sim: plicer ad contrahendum cum illa; ita quid si de facto cum ea contraherit, Matrimonium dirimitur: sed ex hoc non effectus persona simpliciter illegitima respicit alium: mulierum: unde si cum alio contraherit, quoniam pectet contra Statutum Ecclesie facies, tamen Matrimonium contractum non dirimunt propter hoc.

REGULA VI.

Adulterium, ad quod accedit Matrimonium vivente adhuc alterius coniuge de facto contractum, impedit, ac dirimic contractum cum adultero, vel adulteria, etiam post mortem prioris coniugis.

Itaque si Petrus uxore sua vivente Joannam adulterio polluit, & cum ea Matrimonium contrahit, & quod certe ipso Iure irrum est: non potest obicitur legitime uxori Matrimonium contrahere cum Joanna: & si contrahet, irrum est, ac dirimitur; ut responderet Clemens III. cap. Ex literarum, Ext. De eo, qui duxit in Matrimonium, quam polluit per adulterium, & cap. *Can habere*, sub cod. tit. cuius haec sunt verba: *Cum haberet uxorem legitimam A nomine I. lator presentem, cum M. adulterium perpetravit. Cumque super hoc fuisse in Ius vocatus, abjuravisset adulterum, & postmodum Juramento conditum, vivente legitime, cum ea Matrimonium contrahere, & ipsi deo cohabitare praesumpst: Demum prædicta A. de presenti luce substraeta, memoratus Joannes cum adulterio per decimum est moratus, de qua decim filios processuit. Tale ergo danni consultatione tuis Responsum. Ut separatur omnino, & per perpetua Panitia indicatur, praefitum cum in dies suis ambo processerint, & tandem publice in adulterio, & per iuste ex certa scientia perdurantes, Ecclesiam in gravissimam perturbaverint. Noncitem, quod Leo Papa tertius, ut nullus duxit in Matrimonium, quam adulterio polluit, & quod hic plus processum fuit: quam si de praefite duxisset siue adulteria, non defuncta legitima, cum duxerit in uxorem, cum eadem, etiam prima vivente, quasi matrimonialiter machinatus abjureret praesumpti. Sicut sacramentum suum temere violare: quod utique Connubium (iubet) nulla intercessio religio Juramenti) tan Gregorius Papa, nam Triburien Synodus detestatur, & uirum, & uxori modo coniugio precipi publice Panitia subiecit, ac perpetuo sine ultra spe coniugii permane: Non aliud eisdem, & M. administratione afferunt, ut simul manant, quod decennio cohabitaverunt ad invicem, ac decim filios suscepunt: cum multiplicatis prælia ita suscepit magis eorum erunt: men exaggero: & dimentitas temporis peccatum non minuat, sed augmentet.*

REGULA VII.

Matrimonium cum famina coningata, vivente adhuc, & superflue primo coniuge contractum, tunc tantum impedit, ac dirimit Matrimonium post primi coniugis mortem inter adulteros initum, cum uterque vir scilicet, ac mulier scilicet se verum adulterium comittere.

Si enim alterius bona fide Matrimonium contrahat, eximis alterum solutum esse ac liberum, five suum, aut alterius coniugem obiisse, qui postea superflue inventus a priori mortuo, cum anteriori contrahere potest, ratumque Matrimonium erit, nisi innocens divortium petat, ut constat ex cap. *Propositum*, Ext. De eo, qui duxit in Matrimonium, quam polluit per adulterium, quod est *Alexandri III. Responsum*, *Propositum est nobis (inquit) quod vir quidam uxorem habens, sibi aliam huiusmodi in causa copularvit: sed prima mortuus initit, discenderet secunda...* Licit autem in *Canonibus* habebatur, ut nullus copularit Matrimonio, quamvis polluerit adulterio, & illam maxime, cui fidei dederat uxore suavissime, & tunc qui machinata est in mortem uxoris: quia tamen profata mulier erat in causa, quod illa aliam habet uxorem viventem: nec dignum est, ut prædictus vir, qui scirent contra Canones ventrat, lacrum de suo dolor operari: Consultatione sua salteri responderemus, Quod nisi mulier divortium petat, ad petitionem viri non sunt aliquatenus separandi.

Idem confirmat *Ioseph. Ill. cap. Venienti*, sub cod. Tit. *Venienti* (inquit) *ad praefationem nostram G. laicus, humiliatus monstrarunt quod cum in Civitate Romana quādam sibi Marrimonialiter copulasset, ab ea recedens Messanam advenit, ubi M. mulierem incastram, quod aliam habere uxorem, sibi sollempniter copulavit, Verum cum eidem Panitia tanta fuisse injuria, ut ad legitimam rediret uxoram, & ipse proper hoc in suam patriam rediisset, uxorem suam invenerit carnis debita per oblitio, ad Messanam redit Cirofem, & opifradit M. tamquam legitima colubritate uxori...*

Licit autem vivente uxore legitima, predictam M. sibi copu-

lare negaverit in uxorem: quia tamen uxore defuncta, ut pote a lego ipsius solutus, in eandem M. de novo potuit matrimonialiter confundiri: dumde non praefiterit fidem auctori, vel machinatus fuerit in mortem uxoris: mandamus, quatenus si est ita, eadem G. ut supradicta M. efficiat albareas conjugali, liceniam concedatis.

Idem docet *S. Raymundus*, Lib. 4. Summa, pag. 546.

REGULA VIII.

Si primus Matrimonium ipso iure irrum etiam alterum, ante illius dissolutionem contractum, ratus est.

De Impedi-
mento cri-
minis. Hec regula nascitur cap. *Significatio*, Ext. De eo, qui duxit in Matrimonium, quam polluit per adulterium, quod *Alexandri III. Responsum* est. Mandamus (inquit) quatenus si confunditur, quod eidem O. tanta vis illata fuerit, quod non sponse in primis confundit, nec post prædictum iuramentum ipsam carnaliter ceverunt, propter hoc non immitas, quia ad aliam, quam postea in uxorem accipit, reverenter liberam tribus facultatem. Alioquin sibi, ne ad secundam revertatur, sub intermissione Anathematis inibimus, et ei licentiam duocendi aliam in uxorem.

Idem docet *S. Raymundus* loco modo indicato.

REGULA IX.

Adulterium cum fide data de contrahendo Matrimonio cum adulterio, vel adulterio, postquam alter coniugis obiit, est impedimentum dirimenti Matrimonium inter virum, & mulierem adulteram postea contractum.

REGULA X.

Adulterium cum fide data de contrahendo Matrimonio cum adulterio, vel adulterio, postquam alter coniugis obiit, est impedimentum dirimenti Matrimonium inter virum, & mulierem adulteram postea contractum.

Hec regula nascitur cap. *Propositum*, & cap. *Super hoc*, que sunt *Alexandri III. Responsa*, Ext. De eo, qui duxit in Matrimonium, quam polluit per adulterium, & c. *Significatio*, quod est *Ioseph. Ill. Responsum* sub cod. tit. *Cum (inquit) P. Cris. Solitanus quamdam mulierem duxisset etiam uxori in uxorem, ex relata, cuidam meretrici adhucit. Vix cum uxor ipsius esset viam uirorum, carnis ingressa, meretricem, cui obiesset, defonsavit. Notigetur inquisitionis sue taliter responderemus. Quod nisi alterorum in mortem uxoris defuncte fuerit machinatus, vel ea vivente fidei sibi dederit de Matrimonio contrahendo, legitimum iudicem Matrimonium supradictum. Idem confitat ex. *Can. Relatioris*, *Causa 31. q. 1. qui Concili. Tributariorum est: Relatura est auribus Sanctorum Sacerdotum, quendam alterius uxorum siuio lassitudo, & insuper, matre vivente viro juramentum dedisse, ut post legitimam rati mortis, si superflue, ducere uxorem: quod & factum est. Talo ergo connubium prohibetur, & anathematizatur. Non licet ergo, nec Christiana Religionis oportet, ut illius ex ueris in Matrimonio, cum quia prius polluit per adulterium. Sed hanc prohibitionem ad tres causas esse restringendam recte monet Glosa; nempe, 1. si vivente marito dederit ei fidei quod si maritus præmortaret, eam duxerit; vel si alter in mortem mariti cum effectu machinatus est; vel si publice eam duxit: Quod confirmant Canonis supra citati, ex 4. *Decretalium Tit. De eo qui duxit in Matrimonium*, quam polluit per adulterium. Rursum Glosa Canonis Nullus, sit: *Hoc verba latius patient, quam eum sententia est: debet enim postus dicti e converso, si, scilicet, Quilibet duxat, nisi in tribus casibus sanum exceptus. Rebringatur enim hac verba ad duos casus, vel ex parte tantum. Notram Regulam difterit verbis confirmat. Significasti, quod est *Ioseph. Ill. Responsum*, Tit. De eo, qui duxit in Matrimonium, quam polluit per adulterium. Sed & *S. Aug.* ex parte docet, contrahi posse verum connubium cum ea, quae priori coniuge vivente adulterio polluit, & adulterio. Quod is promissio de Matrimonio contrahendo facta non fuerit vivente primo coniuge, sed post eius mortem, quamvis adulterum interveniret illo adhuc superflue. Sofice autem nulla promissio, antecedens, concomitans, aut subsequens adulterium, vivente coniuge, non requiri, ut sit iuramento firmata, sed tamen necesse est, ut ad altera parte criminis participi sit accepta, sicut vero, seu signo, alias impedimentum istud non orietur.***

Denique si fidei non dedit de Matrimonio cum illa, quibus aliibus est, contrahendo; sed tamen fidei dedit de contrahendo cum illa, quam ipsa, vel amica ejus, aut amicus indicabat, aut designari caret quam lepida: si cum ea contrahit, quia illam adulterio polluit: Ex eo quod illa confusa, & sic illa premisit, nullum est Matrimonium, sed dirimenti, quia in fraudem factum; & fratre, & dolis nemini debet patrocinari: factus est alia intentione faceret s. *Inquit S. Anton. 3. p. tit. 1. c. 5.*

REGULA X.

Qui coniugia vivente dedit fidem alteri de Matrimonio cum ipsa contrahendo, nec tamen ipsam ante, vel post fidem datae prolixi nascitur. Proper haec ratione Deus Israel prohibita non committit adulterium, quoniam peccatum reus est: non tamen irrum est Matrimonium cum contrahendo nisi in aliquo casu.

ARTICULUS VIII.

De Cuius Disparitate.

*C*onjugia fidem cum infidelibus ipsa natura, & postea fidei deus illa licet esse certum est, ubi periculum infidelibus cum Lege prohibita non committit adulterium. Dei Legi proprius pecuniam subversio, & eternam salutem inuenientive conjugi. *De Nuptiis*, & *Concupiscencia*, c. 10. Mortuus (inquit) viro, cum quo verum connubium fuit, fieri verum connubium potest, cum quo prius adulterium fuit. Et *Lib. De Boni Coniugali*, cap. 14. *Pote sane fidei Nuptias ex male conjunctis, honesto potest placere consequente, manifestum est. Refutatur *Can. Denique*, *Causa 1. q. 1.**

Idem docet *S. Thom. in 4. Sentent. dist. 41. q. 1. art. 4. q. 3. ad 2. Quoniam (inquit) non potest dispensari, quod alius ducatur in uxorem illam, cum quia committit adulterium, vivente viro: tamen aliquo casu contingente potest eam in uxorem ducere aliquae dispensationes, scilicet post mortem viri quia adulterium primum non dirimit Matrimonium contractum nisi in aliquo casu.*

Idem conferat *Spiritus Sicutus* per *Apostolum 1. ad Cor. 7. scribentem: Cui vult nubat, tantum in Domino: Id est, tantum viro Christiano, ut explicat *Tertullianus* Lib. 2. *Ad Uxorem*, cap. 2. *Lib. De Monogamia*, cap. 7. & Lib. 5. *Contra Marcionem*, cap. 1. *S. Cyprianus* Lib. 3. *Testimoniorum ad Quirinum*, cap. 5. & Epist. 11. *Ad Agriacum*, *S. Ioseph Chrysostomus*, *Theodoreus*, *Auctor Commentariorum in Epitolas S. Pauli* inter *Opera S. Ambrosii editorum*, *Priamus*, *Sedulus*, & *Thomas*.*

Idem rursum conferat *Apostolus*, 2. *ad Corinth. cap. 6. Ver. 14. Nolite jugum ducere cum infidelibus. Que enim participatio infidelis cum iniquitate? Aut quis seruit luci ad cibis? Que autem conventio Christi ad Belial? Aut que pars*

part fidei cum infidelis? Quis autem confessus templo Dei eum idolis? Voi enim estis templum Dei vivi. Quem locum eum in eum sensum explicant ss. Cyprianus, & Hieronymus locis indicatis.

Ideo docet s. Ambrosius Epist. 19. ad Vigilium Tridentinum Episcopum. Sed prope (inquit) nihil gravius quam copulari alienigena, ubi & libidinis, & discordie, incitatio, & sacrilegi flagitia constanter. Nam cum istam continentiam velamine sacralata, & benedictione fastigii operata, quemodo potest conjugium debet, quando interdiscretae devotiones postea conjugii communis caritas? Sapientiaque capti amore feminarum fidem suam prididerunt, ut parum populis in Belphegor. Nec tantum hoc Epist. sed Lib. 2. de Abraham, cap. 9. Expositio in Psal. 118. & Lib. 8. in Iacob, n. 2. conjugii Christianorum cum alteris Secae persons s. Ambrofus dicitur.

Obit ab Ecclesia relecta seclusus periculio,

sacrum Tribunal quod fieri non potest si conjugum alie-
ni fidei existet. Nam Ecclesia de his, qui foris sunt, &
intus numquam fuerint, iudicandi potest non habet.

REGULÆ PRAXIM SPECTANTES.

REGULA PRIMA.

Cum Infidelium Conjugum alter ad Fidem Christianam converterit, & Baptismum suscipiat, non dirimirur propter Matrimonium.

Erissima enim Juris Canonici Sententia est, causa 28.
q. 1. can. Si quis, ex Concilio Meldensis, &c. Gaudemus, Ext. De Divortio, Crimen in Baptismo solvi, non conjugia. Id confirmat S. Th. in 4. Sent. dist. 29. q. 1. art. 3. Fides (inquit) ejus, qui est in Matrimonio, non solvit, sed perfecte Matrimonium: unde cum inter Infideles sit vorum Matrimonium, per hoc quod alter eorum convertitur adhuc, non ex hoc ipso vinculum Matrimonii solvit.

REGULA II.

Conjux ad Fidem Christianam conververit, & Baptismo ini-
tiatus, dimittere potest Infidelem in infidelitate parina-
re, quamvis eum ipso pacifice cohabitare vult: dimis-
tere tamen non tenetur.

Dimittere (inquit) potest Ecclesiastici Judicis Senten-
tia, quod thorum, & debiti conjugalis solutionem; non
tamen quod vinculum, quod integrum manet, si infidelis
pacifice cum fidelis cohabitare vult, id docet S. Th. loco
max indicato. Aliquando (inquit) vinculo Matrimonialme-
nante solvit Matrimonium quantum ad cohabitationem.
Et debiti solutionem: in quo pari pars currit infidelitas
& adulterium; quia utrumque est contra bonum proris un-
de scit se habet in potestate dimittendi adulterum, vel om-
nem vel dubium delinquere.

Et Lib. 1. de Adulterinis Conjugiis, c. 25. Mulier (in-
quit) mortis uero in potestate habet cui uult nobis, Tan-
cum in Domino. Quid autem modis accipi potest, aut Chris-
tiana permanenti, aut Christiano nubens. Non enim tempore
revoluti Testamento Novi, vel ulli Apostolicis
Literis ambiguitate declaratur, utrum Domini
nisi prohibuerit fidelis cum infidelibus jungi. Quamvis Ba-
tissimus Cyprianus inde non dubitet, non in levibus peccatis
constitutus, jungere cum infidelibus vinculum Matrimonii,
aegre id esse dicit, profuisse Gentilium membris Christi.

Certum est tertio, quamvis illicet semper fuerint in di-
versi culti maritimi, ubi periculum fuisse imminebat
Christianis conjugi, aut prolixi sacerdote; non tamen le-
gitime ne natura, aut divina politia semper irrita fuisse. Nulli-
bi enim Scriptura Sacra illa irrita promittat: nec Sanctos,
qui cum infidelibus contrarerunt, natura legem, jisque
divinum spem, & in perpetua fornicatione vixisse pa-
randum est. Sed neque priscorum Pontificum, & Conci-
liorum Decreta cultus dispartitem Matrimonium direm-
plauerunt, quamvis matrimonio Fidelium cum Infidelibus
prohibuerint, ut consilium Illyriani Can. 15.
Laodiceni Canonibus 10. & 13. Carthaginensis 3. Can. 12.
Chalcedonensis, Can. 13. Toletani quidem Concilii 4. Ca-
non 62. Concilii Aurelianensis 2. Can. 18. & Aurelianensis 3. Can. 3. irrita Christianorum cum Iudeis combinari
declarat; sed hæc particularium Ecclesiæ de Iudeis constitutum
de omnibus Infidelibus intelligendum. Ut id paro de Ju-
deis statuerit, pecularis fuit ratio, quod illi post Evan-
geliæ promulgationem semper in sua perfida haereticis
pertinaciores. Perseverit enim ira Dei super illos usque in
finem: (inquit Apostolus 1. ad Thessalonicenses 2.) De
quorum protinde conversione multo minor spes erat, &
expectatio. Sed & Theodosii Magni Constitutione Christianorum
cum Judeis conjugia pro adulterio haberi juventur.
L. No quis, C. De Judeis.

Venitam certum est quarto, matrimonia Fidelium
cum infidelibus, id est, dominum baptizatorum cum non ba-
puzatis, hodie irrita esse, & jam olim irrita fuisse in Ec-
clesia Dei: idque (inquit Epist. in 4. Sent. dist. 39. q. 3.)
cum ex Canone aliquo Ecclesiastico, quam ex more po-
puli Christiani, & praxis totius Ecclesiæ vim legis habentes
tamen confuerunt, & praxis illa & originem incertam ha-
bet, & sensim fuerit introducta; sed ita deum oblinuit,
ut jam ante Gratiani, & Magistrorum Sententiarum tempora hu-
jammodi matrimonio in Ecclesia Christi irrita haberentur.
Iudeo deinceps Theologi omnes, duce S. Th., & omnes pa-
riter Canonici Juris Interpretes afferuerunt, secundum Ma-
jorum doctrinam, & confundendimur Populi Dei.

Jutissima porro fuerunt rationes, cum hujusmodi conju-
gia irrita centerentur; tum quod profus indiguum videtur,
cum membra Christi committeri cum idolum cultoribus:
tum quod matrimonium a Christianis non alter sacerdote
habet, quum ut et Nova Legis Sacramentum, cuius capacis
non sunt, qui Baptismum nondum percepérunt: tum denique,
ut Fidelium Matrimonia omnino revocarentur ad Ecclesias.

Causa 28.
q. 1.
De impedi-
mento dif-
fusus cul-
tus.

Non expedit discessio Fidelis Conjugij ab Infidelis pacifice
cohabitare volente.

Hanc Regulari tradit S. Aug. Lib. 1. de Conjugiis Adul-
terinis, cap. 18. Aliud est (inquit) Domini juventis im-

De Sacramento Matrimonii.

perium, aliud conservi secundum misericordiam caritatis,
qua est illi a Domino inspirata, atque donata, fidei consi-
stium. Ibi aliud facere non licet, hic autem licet: ita fas-
ne, ut ipsum licet partim quidem expedit, partim ve-
ro non expedit. Expedit nunc, quando non solus per in-
fidelitym, que coram Domino est, permittitur, sed etiam ho-
minibus nullum ex hoc impedimentum salutis inferunt: vo-
lunt cum dat consilium non nubendi Apostolus virginis, unde
præceptum Domini se non habet refutare: licet aliud fac-
ere, id est, nubere, & minus quam continentia, bonum
tamen tenuerit Nuptiarum. Ipsorum licet etiam expedit:
quoniam in uita, & illicita ruitur carnis infirmitas
sicut excipi honesta nubendi, ut neminem impedit ad fa-
tum: quamvis magis expidere, magisque honestum esset,
si virgo consilium, quo præceptum eam non impellit, arri-
peret. Tunc autem non expedit, quod licet non est, quan-
do permittitur quidem, sed ut uisus potestis alius affect
impedimentum salutis. Sicut est, unde iam dia logum,
minus præcepto legis, quia coram illa iniusta non est; sed
probibet Apostolus consilio caritatis, quia infidelibus offert
impedimentum salutis: non solum quam perniciosa seca-
lantur offensio: verum etiam quia in alia conjugia cum
accidenti viventibus eis, a quibus dimittuntur, auctorita-
ris nubibus colligati difficulter resolvatur.

Suffragatur S. Th. in 4. Sentent. dist. 39. q. 1. art. 5. in Re-
sponsione ad secundum: Crimen (inquit) uxoris uolentis co-
habitare sine conuolum Creatoris, absolvit virum a servitu
et, quatenus uxori, ut non possit exirent altam du-
ceret: sed nondum solvit Matrimonium, quia si blasphemilla
converteatur, antequam ille aliud Matrimonium contrahet,
rediretur ei vir suis: Sed solvitur per Matrimonium se-
quens, ad quod peruenire non posset vir fidelis non solitus a
servitu uxoris per culpam eius. Idem docet S. Raymundus Lib. 4. Summa pag. 549. Solvitur statim Matrimonium
(inquit) quod seruitum, sed non quod substantiam, nisi tunc dumum cum contrahit cum alia Matrimonium?
Et ideo dicit Apostolus: Frater enim, vel soror non est fer-
uunt subiectus in hujusmodi: Et Canon: Conuolum Cre-
torei solvit Matrimonium, circa eum, qui relinquitur: Non dicit, Solvit Matrimonium, sed ius, iact, vinculum, obligeationem, sive seruitum Matrimonium contrahere.

R E G U L A IV.

Si Conjugi infidelis, vel nullo modo cum fidelis cohabitare
volit, vel non sine conuolum Creatoris; vel non nisi co-
animo, & ex condicione, ut ipsum perireat ad mortale
peccatum: Fidelis non solum defere potest Infideli,
sed etiam alterum Matrimonium contrahere.

Hæc Regula colligitur ex Apost. 1. ad Cor. 7. Quod se
(inquit) infidelis edicet, discedat: Non enim seruitum
subjectus est frater, aut soror in hujusmodi. Quibus verbis
significat Apostolus, fratrem, aut sororem, id est, Christi-
anum, aut Christianam, non efficiens seruitum, qua-
tenus abirent ab aliis conjugi, si conjugi infidelis odio
Christianorum sponte discesserit, aut conjugem reli-
querit, aut si dimisli fuerit, eo quod sine Christi contu-
mela cohabitare nollet.

Id confirmat S. Aug. Lib. De Fide, & Operibus, c. 16.
Quamobrem (inquit) illud quod dicunt, valui probare
cupientes quantum ualescunt, ubi Apostolus dicit, Quod si
infidelis discedit, discedat; non est enim seruitum subje-
ctus frater, vel soror in hujusmodi. Id est, ut proprius fideli-
bus Christi etiam uxori legitima societas conjugia, sine ultra
culpa relinquatur, si cum vero Christiano proper hoc, quia
Christianus est, permanenter uoluerit: Non attendat eo modo
illam restitutioem dimitti, si vir suo dicas, Non ero uxor tua;
nisi mihi, vel de lacrimis divitias congeras, aut nisi so-
litudo lenocinias, quibus domum nostram transfigeras, etiam
Christianus exerceas; aut si quis aliud vel facinorosum,
vel flagitiosum in viris neveras: quo dilectiora, vel libidinosa
pertinet, ut que seruitum habebas, vel etiam inde-
cedat, potest fidelis liberè discedere; sed discedens non potest
alterius uoluerit: id est, si uoluerit, si cohabitare volentem
amore divinae gratiae, quam carnis uxori, & membrum
quod eum scandalizat, fortiter amputat.

Idem confirmatur ex can. Si infidelis, causa 28. qu. 2.
S. Greg. peremptar. tributus, & ex Auctore Commentario-
rum in Epistolas Pauli inter s. Ambrosii Opera editorum
desumptus est. Si infidelis discedit, id est Christi fidei,
discedat. Non enim frater, aut soror seruitum seruitur in
hujusmodi. Non est enim dimissum peccatum proper Deum, se
aliis copularerit. Conuolum quippe Creatoris solvit ius Ma-
trimoniis eorum cum, qui relinquuntur. Infidelis autem dis-
cedens, & in Deum peccat, & in Matrimonium: nec est si
fides servanda conjugi, quia propria dicitur, non audi-
re Christum Deum esse Christianorum Conjugiorum.

Eandem Regulam confirmat Incan. III. c. Quanto, Ext.
De Divortio, cuius hæc sunt verba: Si alter infidelium con-
jugum ad Fidem Catholicam conververit, altero vel nullo
modo, vel non sine blasphemia Divini Nomini, vel utrum
perireat ad mortale peccatum, si cohabitare volenter: Qui
relinquitur, ad secundum, si voluerit, vota transibit: Et
in hoc casu intelligentem, quod ait Apostolus, Si infidelis
discedat, discedat: frater enim, vel soror non est seruitui
subjectus in hujusmodi.

R E G U L A VIII.

Catholicorum cum Hæreticis conjugia illicita sunt, nee
possunt absque gravi peccato contrahi.

Si enim Hæreticus Ecclesiam non audiret haberi debet
sicut ethicus, & publicanus: Si devitandus est, secun-
dum Apostoli Sententiam, Hæreticum hominem pœnam tui-
tis.

dit, nec ille revertitur, accusatur ab adulterio, & fornicatione proper ignorantiam fecit. At filii, si quis ex secundo suscepit, iudicantur legitimi.

ARTICULUS X.

De Iustitia publica honestatis.

Quid sit justitia publica honestatis est propositum ex Sponsalibus, sive honestatis ex institutione Ecclesie, proper ejusdem Ecclesie honestatem. Ex qua definitione patet, hoc impedimentum infinitum esse ab Ecclesiis ad quendam publice honestatam iusticiam, que prodicabulo violaret, si filii multier per verba de futuro parti ex suo despatas ducet uxorem; aut si sponsus de tacto contraheret cum foro spouse. Impedimentum illud apud Romanos observatum fuisse, constat ex Lib. 23. Digestorum, Tit. 2. De Regno Nazarenorum, L. 22. S. 1. &c. Justitia publica honestatis omni matrimonium impedit, utque ad illos gradus, ad quos affinitas ipsa portigit, etiam sponsalia nulla sufficit, modo confessus prout puerit, ut constat ex c. Ad audiendum, Ext. De sponsalibus, & Matrimonio, quod est Alexander III. Responsum, & cap. Ex sponsalibus, sub eodem Titulo, in Sexto, quod est Bonifici VIII.

REGULÆ PRAXIM SPECTANTES.

REGULA PRIMA.

Impedimentum Iustitia publica honestatis ex sponsalibus invalidis hodie non oritur: neque ultra primum gradum hominis pergitur.

Ita decrevit Sacra Synodus Tridentina, sess. 24. De Reformatione Matrimonii, cap. 3. Iustitia (inquit) publica honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacunque ratione valida non erunt, s. Synodus prefusa tollit. Ubi autem validis fuerint, primum gradum non excedat: Quoniam in ultiioribus gradibus iam non possit huiusmodi prohibitus absque dispenso observari. Ad hoc autem ut sponsalia valida sint, & consequenter impedimentum illud in primo gradu indicant, requiriunt primus, ut a missoriis leprosum contra dicta sint, vel si ause, post septenarium tamen consentiant, & perseverent in voluntate contrahendi. Secundo, ut sint conditiones, nam ante conditiones eventum nulla sunt. Tertio, ut sit certa, quia in incerto perfunctum non sunt confessus. Quarto, ut constat non debuerit. Unde confangentes sordios mulierem, quam in amoenis desponsavit, ducere potest uxorem. Ita constat ex cap. Ex sponsalibus, Tit. De sponsalibus, & Matrimonio, in Sexto.

REGULA II.

Publica honestatis impedimentum mōre non tollitur.

De impedimento iustitia publica honestatis. Quam ob rem si Maria desponsata fuerit Joanni per verba de futuro, & ille obiret, antequam Matrimonium contractarentur, Petrus frater Joannis ducere non potest Mariam, probante publica honestatis iusticiam, & si duxerit, irritum est Matrimonium. Id constat ex can. Si quis desponsaverit, causa 27. q. 2.

REGULA III.

Ex sponsalibus ab inicio validis, sed postea mutua consensu dissoluitur, oritur impedimentum Iustitia publica honestatis.

Hoc enim impedimentum semel contractum non penitet a contrahentibus voluntate, sed ab Ecclesiis, que illius publici iudicant, & perpetuum esse volunt, Decreto. Acquita censuit non semel S. Congr. Concil. Trident. Interpret. quod rursus proposito dubio, An sponsalibus valide ab inicio contractatis, deinde mutuo consensu dissolutori, sic labiatum impedimentum iustitia publica honestatis, postmarum Questionis examen, respondit. Non esse substantiam Quoniam Declarationem approbat Alexander VII. Pontificis Maximus, eamque dinceps in dubium revocari prohibuit.

REGULA IV.

Impedimentum Iustitia publica honestatis oritur ex Matrimonio rato, non consummatus, & in ea hypothese ad quadratum gradum extenditur.

Id constat ex Constitutione S. Petri, que incipit, Ad Romanum, cuius haec sunt verba: Ad aures nostras peruenit, multos esse, qui dubitant, an Decretem Occumeni, i.e. Concilii Trid. Sess. 24. De Reformatione, Matrimonii, cap. 3, quo evanescit, impedimentum publica honestatis, ubi sponsalia valida non fuerint, proposita tolli, ubi vero validi fuerint, non excideret primum gradum, cum in ultiioribus non posset huiusmodi prohibito forvari, de sponsalibus per verba (auctoritate) de futuro, ratiū conceptus intelligatur: vel etiam honestatis ex Matrimonio rato proveniens, ut declaravimus.

Matrimonio per verba de presenti contractata, non tamen consummata, que tardare sponsalia appellantur, comprehensum est: ita ut etiam ex causa impedimentum inde proveniens sublatum fuerit. Non itaque usq[ue] omnis difficultas, dubitatio tollatur, attendentes quod sponsalorum appellatione, quod dictum Concilium uisit, nonnulli improprie Matrimonio verbis de presenti conceptis contraria sunt continetur, quod agitur de correctione Juris Veteris, quo causa secundum proprietas verborum dumtaxat procedendum est: propositum cum longe maiorem rationem probationis in Matrimonio per verba de presenti contracto, quam in sponsalibus de futuro vigore a nomine dubitatur. Ideo mox proprie, Autoritate apostolica, tenore presentium declarantur, & agnoscuntur. Decreto Concilii huicmodi omnino intelligentiam esse, & procedere in sponsalibus de futuro dumtaxat, non autem in Matrimonio, sic, ut prefatur, contracto, sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus; & gradibus, quibus de Jure Veteri ante predictum Concilii Decretum introductum erat. Porro ante Concilii Trid. Decreto impedimentum Iustitia publica honestatis ex Matrimonio rato proveniens extenderetur ad quartum usque gradum: Igitur & nunc ad quartum gradum pertinet, cum Tridentina Synodus Juris Veteris dispositionem quod hoc caput non reformaverit.

REGULA V.

Impedimentum Iustitia publica honestatis non oritur ex Matrimonio irito defectu consensus, aut ex clandestinitate conventione.

Ex Matrimonio irito defectu consensus nullum habetur. De impedimento iustitia publica honestatis, in Summa. Tit. De sponsalibus, ff. Quis sit effectus. Ex Matrimonio vero clandestino etiam non oritur, inde patet, quod sponsalorum etiam vim non habet, ut superius probavimus; & quod Concilium Trid. eos, qui clandestinum Matrimonium inter volerint, omnino inhabiles reddat ad se contractandum; adeoque ex eorum contractu secundum civili, sed nec naturis obligatio oritur; & proinde consensus ita contrahentium irruit.

REGULA VI.

Ex Matrimonio irito ratione consanguinitatis, affinitatis, impotencie, & sc. sed tamen secundum formam Concilii Trid. contracto, oritur impedimentum Iustitia publica honestatis.

Id colligitur ex cap. Juvenis, Ext. De sponsalibus, & Matrimonio, quod est Eugenii Papa Responsum. Inquit, inquit, qui pullum nondum septenarium duxit, quoniam alas repugnat, ex humana tameu fragilitate forsitan tentavit, quod compelle non potuit. Quis igitur in his, que dabitis, sunt, quod certius existimamus, tenero debamus, tam propter honestatem Ecclesie quia ipsa coniux ipsius sibi dicitur tam proper predictum dubitationem: mandamus, quatenus conseruera ipsius pulle, quam postmodum duxit, avidas ad eadem: Matrimonium primum nullum fuerit, ut prope cum impudente contractum, & tamen impedimentum iustitia publica honestatis induxit.

Id colligitur Fagnani ex cap. Ad audiendum. Ext. De sponsalibus, & Matrimonio, cuius haec sunt verba: Ad audiendum nostrum Apostolatus pervenit, quod cum H. Paupiensi civis filium suum cuidam filiorum L. dare vell: uxori: & iuravit, quod si ille eam habere casu aliqui intermissione non posset, alteri filii, quem de alia uxore generali, eamdem Matrimonio copulare. Contradicte autem a filiis proprie sponsalibus, quidam confusione inter eos, Iurantem interpositi, firmaverunt. Ideo Praefatus H. cuncte dare alteri filio nititur, ut iuravit. Sed quoniam scriptum est, Quod sponsa fratrius frater habere non posset: mandamus, quatenus cum sum implore propulsio non permittat. Probabile est (inquit Fagnani) inter filium H. & filium L. contractum sive Matrimonium, sicut dicunt, postea sponsalia; seu promissiones parentum filios postea sponsalia contractare. Hoc namque secunda sponsalia debent intelligi de sponsalibus de presenti, non autem de sponsalibus de futuro, que ait per patentes contractata, sive functioneque filii ex rats habere aliquo eo quod eadem de novo contraherent, actum superfluum faciendo: & tamen dicitur ex illis, licet proper propinquitate nulla esset, impedimentum Iustitia publica honestatis provenire. Præterea Ponit ex ad probandum ex his sponsalibus, que nulla erant, oritur impedimentum Iustitia publica honestatis. Scriptura locum profert, quo dicitur, Fratrem non posse habere ipsam fratris sui: hic autem locus speciat Matrimonio de presenti, cum uxor nominetur: Matth. 14. Herodes tenet Joannem, & posuit in carcere propter Herodiadum uxorem fratris sui. Dicitur enim illi Joannes: Non habeo tibi habere eam. Ignotus de Matrimonio Pontificis loquitur, non de meritis sponsalibus. Tertio, Jus Vetus immunitum non est quod impedimentum Iustitia publica honestatis ex Matrimonio rato proveniens, ut declaravimus.

San-

De Sacramento Matrimonii.

59

Sanctus Pius V. At illud impedimentum ex Matrimonio etiam irito oriebatur olim, potiori jure quam ex sponsalibus pars, etiam confunduntur, affinitatis, & frigiditatis, Religionis, aut quavis alia ratione nulla esset, diu in modo non esse nulla defectu consensus, ut constat ex cap. unico De sponsalibus, & Matrimonio, in Sexto: Ignotus & hodie simile impedimentum originis ex Matrimonio secundum formam Concilii Trid. contracto, quamvis irito. Ut enim Glossa Capituli Ad audiendum, ait: Matrimonium plerunque attendatur considerato facta, non in re, De Bigamis, cap. Nuper. & C. De Adulterio, L. Eum qui plus omnis in talibus consideratur quandoque opinio, quam veritas. Sic Presbyter, qui secundum uxorem poli Ordinatione duxit, quamvis Matrimonium illud sit iritem, Bigamus censetur, & cum ipso tamquam cum Bigamo non licet dispensari, licet revera Bigamus non existat: Non proper sacramenti defensionem, sed proper affectum intentionis cum operis subfecto. Quia in Matrimonio contractabilis non juris effectus, sed animi defensionis attenditur: nudo illam contrahere infamia, qui duas simul habet uxores, quod partim ad factum concorditer retinquerit, sicut in Canone habetur de Presbytero, qui non legalem Novitatem distinguit. Verba sunt Innocentii III. cap. Nuper, Ext. De Bigamis non ordinantis. Denique nostra regale Regina Iustitiae soluto Matrimonio cum Alfonso Rego contracto ex ejusdem Regis impotentia, Dispensationem a Sede Apostolica obtinuit super Impedimento iustitia publica honestatis, ut Petrus Principiunc Regni Regenti, Regisque fratri nuberet.

REGULA II.

Qui perpetua labora impotens, manet abque se conjugi, aliis nobis potest eis vult, in Domino.

Id constat ex c. Acceptissi, Extr. De frigidis, & malis sciatissimis, & ex S. Thomas in 4. Sentent. dist. 34. q. 1. 2.

REGULA III.

Impotencia perpetua Matrimonium dirimit, sive alterius cognita sit, sive intignita.

ARTICULUS XI.

De Impedimento Impotencie.

Quatuorplex
impotencia
genus.

Impotencia, sive sexum copulam impedit, per quam datur personae fuit una caro, unum eis ex principiis Matrimonii impedimentum. Nam sicut in illis contractibus non est conveniens obligatio, si quis se obliget ad id, quod dare, vel facere non potest: ita in contractu Matrimonio, quo unius obligari alteri ad debitum carnale solvendum, non est conveniens contractus, si sit ab aliquo, qui debitum carnale solvere non potest.

Impotencia quædam est naturalis, & ex causa intrinseca, alia accidentalis, & ex causa extrinseca. Naturalis contingit vel ratione atatis, ut est in impubere, in quo adventore pubertate definit, cum naturæ qualitates, quæ immaturæ, & nimia humiditate oppræscent, incalcent, & vigeat: incipiunt: vel ratione debili frigidiorisque naturæ, quæ sit ut etiam a dulcis ad carnalem copulam ineptus sit. Unde vitium illud corporis vulgo frigiditas incepatur, tamen ex nimio etiam calore proficiunt valent. In multo vero naturalis impotencia contingit ex vulneri, auctiōne, vasculis angustis, quæ femenī scilicet non potest redire. Accidentalis impotencia contingit vel ratione atatis, ut est in impubere, in quo adventore pubertate definit, cum naturæ qualitates, quæ immaturæ, & nimia humiditate oppræscent, incalcent, & vigeat: incipiunt: vel ratione debili frigidiorisque naturæ, quæ sit ut etiam a dulcis ad carnalem copulam ineptus sit. Unde vitium illud corporis vulgo frigiditas incepatur, tamen ex nimio etiam calore proficiunt valent. In multo vero naturalis impotencia contingit ex vulneri, auctiōne, vasculis angustis, quæ femenī scilicet non potest redire. Accidentalis impotencia contingit vel ex asepsione, ut attritione partium, quibus viri patres sunt, vel ex maleficio, cum scilicet demoni unicongenitum horrorem incutit, ut medium corpus interponit, ut copulam impedit; aut membrum subito inanetur, & ad officium conjugale inepta reddit.

Duplices ruris est impotencia: quodam perpetua, quæ tolli non potest circa miraculum, aut circa mortis periculum, aut circa peccatum; altera temporalis, quæ arte humana, aut remedio Ecclesie auferri potest:

Denique alia est impotencia absoluta, id est, respectu omnium feminarum sive reflectiva, cum aliqui reflecta quadam est impotens, sed potest, & ob ligatio ad illam necessaria est, ut abque illa matrimonium stare non possit. Quare si frigiditas viri, cuius mulier erat consensu, tollit perpetua, nullum contrahere matrimonium; sed si venit, manere simus pollunt, ut frater, & soror, ut responderet Lucius III. cap. Consultationis, Ext. De frigidis, & maleficiis, cuius haec sunt verba: Consultatione tua, quia non confutabis, Utrum feminis clausa, impotens comiserit maribus, Matrimonium possit contrahere, & si non, taliiter respondemus. Quod licet incredibile videatur, quod aliquis cum talibus contrahat Matrimonium, Romana tamen Ecclesia confitetur in confirmib[us] iudicare, ut quas tamquam uxores habere non possunt, habeant ut sereres. Unde sepe impudice implenti, olciari, tangere illis non licet, sed ea plane calcare veritas simil debet, quia fratres, & sorores. Observandum tam haec verba Canonis, habeant ut sereres, confili esse, non precepti, nec ratum ullatum esse Matrimonium, ut constat ex illis verbis, Quas tamquam uxores habere non possunt. Ideo si potest periculum incontinentem timerat, potest Ecclesia illi subvenire, dando licentiam cum alia contrahendi. Durum enim est, potenter, quamvis sciens cum impotente contraheret, cogi, ut in peccato cum ea maneat. Quoniam si potens cum secunda contraheret, secundum matrimoniū ratum est, ut docent Innocent. IV. & alii Canonici Juris Interpretes in Commentariis Capituli Consultationis.

REGULÆ PRAXIM SPECTANTES.

REGULA PRIMA.

Impotencia perpetua ipso natura jure impedimentum est Matrimonium dirimens.

De impedimento
impotencie.

Cum enim procreando prolis causa comparata sit Naturæ, si est sit ab initio viri, aut mulieris imbecillitas, ut Matrimonium consummare non possint, irritum est Matrimonium, ut Alexander III. responderet Ambianensis Episcopo, cap. Quod Selen., Ext. De frigidis, & maleficiis, cuius haec sunt verba: Sicut puer, qui non potest reddere debitu[m], non est apud conjugio; scilicet qui impotens sunt, minime apud contrahenda Matrimonia reputantur: Idem confirmat cap. Ex litteris, sive codem Tit. Ex literis (inquit) tuus accepimus, quod guidam sexdecim annorum quamdam annorum tridecim accepit uxorem: qui cum debitu[m] reddere non posset, mulier tam gravem infirmatem contraxit, ut omnino viro facta sit insitilis, & infirmata, non eius impedimentum, ita quod vir ei commisere non potest: Respondemus igitur, Quod si virtus illud mulier a natura contraxit, ne opere Medicorum poterit adjuvarii, viro aliam accipendi liberam tribuat facultatem.

Ita docet S. Thomas loco superiori indicato, in Responsione ad tertium. Vetus (inquit) quoniam quandoque non habeant caliditatem sufficientem ad generandum, tamen habent caliditatem sufficientem ad carnalem copulam; & ideo

REGULA IV.

Si enim, ac utularum frigiditas, seu caloris deficitus ex atate scilicet provenient, non est impedimentum Matrimonii.

Irrita Eun. Hinc S. Thomas loco superiori indicato, in Responsione ad tertium. Vetus (inquit) quoniam quandoque non habeant caliditatem sufficientem ad generandum, tamen habent caliditatem sufficientem ad carnalem copulam; & ideo

I. 2. con-

conceditur eis Matrimonium, secundum quod est in remedium, quavis non competit eis, secundum quod est in officio naturae. Si tamen, dum contrahunt, ita sint contracti legitimi, & exhausti, ut nullatenus seminare valent, matrimonium nullum est. (inquit Dominicus Soto.)

REGULA V.

Impotensia Matrimonii secura istius non dirigit,

De impedimento im-

potentia. Nullum enim impedimentum matrimonio jam concreto supervenienti, illud dirimur. Præterea hæc Regula confirmatur ex can. Hi, qui, cauſa 32, q. 7. qui est Nicolai Papæ ad Carolum Mogerianum Episcopum. Hi, qui Matrimonium sibi contraherent (inquit) & unius ex duabus amantis, aut furo, aut aliquæ infirmatis accesserit, ob hanc infirmitate conjugia talia solvi non possint. Similiter sententiam de his qui ab adversariis excruciantur, aut membris truncantur, aut a Barbaris exsædi fuerint. Nec obstat quod de periculo incontinentie obicit potest: Quamvis in conjugio multi casus occurrent, in quibus coniuges sine culpa, sed non sine causa contineat coguntur (ut sit Iustus. III.) Item docet S. Raymundus Lib. 4. Summa pag. 560.

REGULA VI.

Nullum impotensia respiciens ex causa naturali procedente, Matrimonium dirimere conset S. Thomas, alioque Theologi nonnulli. Opinio tamen contraria in Fidei-ecclesiastico prevalevit.

Illi impotensia perpetuum non esse, censem S. Thom. in 4. Sentent. dist. 34. qu. 1. art. 2. ad 5. Non potest (inquit) esse per-

petuum impotensia naturale in viro resuscitatum alterius. (et si

dirimatur.)

At in Tribunaliis Ecclesiastici judicari quotidie vide-

mus, nullum esse matrimonium propter disproportionem membrorum, sive qui cum virginis consummare matrimo-

nium, vir non potest, quod tamen consummatio potest cum

corrupta, secundum Medicorum judicium; & in hac specie

datur illi viro facultas contradicendi cum virtute.

REGULA VII.

Impotensia perpetua judicari non debet, qua per opus huma-

nun aliquæ gravi corporis periculo removeti potest.

De impedimen-

to im-
potentia. Id confit ex cap. Fraternitatis, Ext. De frigidis, & maleficiis, quod est Innoc. III. Responsum Antidoto-rem Episcopo datum. Nos tamen (inquit) pœnitentias at-
tendentes, quod impedimentum illud non erat perpetuum, quod prater diuinum miraculum per opus humanum abque corporali periculo potest removeti: Sententiam divorti per errorem, licet probabilem, novimus esse prolatam: Cum pa-
teat ex pof factu, quando ipsa cognoscibilis erat illi, cuius famili committere: Et ideo inter ipsam, & primum virum dicitur Matrimonium extitisse: quia inter eam, & praefatu G. Matrimonium non esse censemus, esque præcipuum ab invicem separari.

REGULA VIII.

Mulier, que adeo arcta est, ut nullipotens carnis laboris commi-
scori, nisi per incisionem, aut alio modo violentia infi-
catur, non sollemmodo levis, sed et gravis, ut ex ea mor-
tis periculum timeatur, perpetua impotensia labore cun-
fenda est.

Id collat ex eodem cap. Fraternitatis. Per hoc, & ex Glosso. Si autem leviter incisione, vel cæterio mulier apta viri fieri potest; impotensia temporaria judicanda est, il-
lamque incisionem, aut aliud simile, quod absque gra-
vi periculo adhiberi potest, pati teneat, vel adhibere vir,
aut mulier, que virio illo corporis impeditur; aliquo gra-
vier peccat, cum exponat alterum peccandi periculum, si
contineat non posse. Nam cum Ecclesia in illi hypotheti-
matrimonio non dirimat, quia temporaria dumtaxat im-
potentia est, & grave si etiam alium conjugem cogere
ad celibatum servandum ob impedimentum matrimonii præcedens, & quod sine gravi periculo potest removi-
teneat ille, qui impeditus est, molestiam aliquam, & do-
lorem etiam gravem pati, maxime cum sua culpa in tales
angustias se coniceret; tibi quippe proficeret debefit, an-
sequam matrimonium contraheret. Et vero si gravis, diu-
nurnque Morbi periculum ex incisione immineat, Medicorum,
aut peritiorum Chirurgorum judicio, incisionem pati
feri debet, ut propter morbum unius conjugii alter sit u-
matrimonii privatus, cum hoc fæpe contingere solet, nec
tamen matrimonium dirimatur.

REGULA IX.

Si perpetuas naturalis impotentias signis evidenter; aut legi-
timis documentis certa constet, statim vir, & mulier
separandi sunt: At si certa probatio est tempore non sus-
petat, triennii tempus ad experimentum statutus Ecclesia, quo
elapsu, si Matrimonium consummari non potuerit, indicatur
separatio, & ei, qui filios procreare posset, datur sa-
culta Matrimonium alius contrahendi.

De proba-
tionibus im-
potentia.

Justinianus Quidem L. In cauſis, C. De Repudiis: bien-
num experienti viri impotentia preſcriberat; fed ra-
tus deinde prorogandum esse hoc tempus, ad triennium
excludit Authentica De Nuptiis §. Per occasum. Quod
et Jure Canonico sanctum est. cap. Laudabilem. Ext. De
frigidis, & maleficiis, quod est Celsina III. Respon-
sum. Nov. vero (inquit) in presenti consultatione sentimus,
ut a tempore celebrati conjugii, si frigiditas prius probata
non possit, cohabitatione per triennium; que elapsu, si nec tunc
cohabitare volunt, & iuxta Decretum Gregorii mulier per
iustum Iudicium de viro probata potuerit, quod cum ea exire
non possit, accipiat alius: si autem illi aliam accepterit,
separatio. Quod si ambo consentiant simul eis, vir eam,
et si non uxorem, saepe habeat ut formam. Si autem,
quod numquam invicem se cognoverint, ambo facient, cum
sepius manu propinquorum, vel vicinorum bona fama (Si
propinquos defuerint, ratiocinans Evangelium, utergue
juraverint dicat, quod numquam per carnem coquiam una
caro eis sufficiat; & tunc videtur, quod mulier valens
ad secundas Nuptias convolare. Septima manus est secundum
propinquorum, aut vicinorum testimonium jurantium,
quod credant virum, & mulierem verum juraſe: quod
facilius bona fide copulae carnali operante date trahita
cohabitare volunt, per triennium. Idem confirmat Honorius III.
cap. Litera sub cod. Tit. Mandamus (inquit) quatenus,
si ita est, & consisteret vobis prefacatum virum, & mulierem,
sakra predictis otto annos, per continuum triennium
insimil habebitis, ipsi cum septima propinquorum manus
matrimonii Juramento, se committere carnaliter nequivise,
potest: Divorti Sententiam inter eos.

REGULA X.

Congressus, & insperatio media sunt ad probandam impoten-
tiam minus convenientia, & plenarumque incerta.

Cum enim congressus partim pudore, partim formidine, &
suspicio odio prohibente, in his angustiis, ubi vir impotens
accusat, & sine proposito, ut plurimum, deficit, nec auctus
hujusmodi omnino pendat ex libertate, nominis fallax, & incerta
probatio ex eo pote posset. Præterea, cum certum sit perpetuum
dumtaxat, non temporaria impotensia matrimonio dirimere;
nem non fatebitur, ex uno, altero congressu certam impo-
tentia matrimonio dirimere si experimentum, ac probacionem
habet non posse. Quoniam nec Jure Canonico, nec Civili
tam pudendum medium probatum est, idque prohibitum
estiam Supremæ Curia Particularis Senatusconfito die 18.
Februario anno millesimo sexcentesimo septuagesimo septimo.

Non minus incertum, fallax, & grave pudori, inspe-
cione experimentum: Nam in explorando puellarum vir-
ginitatem, & manus obstericum, & oculis saepe falluntur;
(inquit S. Cyprianus Ep. 62.) Hujusmodi insidiosa & vi-
sa, & audiri, horrei, & pudoris sunt. Obstericum testimoniūm
plurimumque queritur prelio. Ipsi Archætus dicunt,
Non satis liquido comprehendit inspectio siem ut ipsi Medi-
cina, verius Dolioribus id sentientia fuisse... Sæpe inter
plures, vel malevolæ, vel imperita, quam pudoris clausa
præterente, & per imperitiam integrum noctem agitat pudori,
Verba sunt S. Ambri. Ep. 5. Novæ Editionis ad Syriam da-
ta. Oſterix virginis cuiusdam integratim manu velut ex-
plorans, sive malevolens, sive inſtitans, sive cauſa, dam in-
spicit, & perdidit: ut refert S. Aug. (Lib. 1. De Civitate Dei,
cap. 18.) Experimentum tamen infections, cum Ju-
canonicam probat cap. Fraternitatis, & cap. Litera, Ext.
De frigidis, & maleficiis, & cap. Proprietas, Ext. De
Probationibus i illudque interduum Judicis Ecclesiastici de-
cernant, id corum prudentia relinquendum est.

REGULA XI.

Cum Matrimonio ob impotentiam accusatur, si vir a se
cognitam uxorem suam contendat, mulier negat, viro
affirmans, ac iuranti credendum est & secundum eum
prosuntandum.

Vix enim caput est Mulieris; & haec Regula Canonibus
firmatur, scilicet can. Si quis accepte, cauſa 23, q. 1. canonibus
Concilii Compensis: Si quis (inquit) accepti uxorem, impotentia.
Obiubit enim aliquo tempore, & ipsa famina dicit, quod
numquam coſſit cum ea, & ille vir dicit, quod sic fecit
in veritate viri confessat: quia vir caput est mulieris.

Et

De Sacramento Matrimonii.

61

Et cap. Continetur, Ext. De Desponsatione impuberum,
quod Alexandri III. Responsum est: Consultatione tua (in-
quit) taliter respondemus: quod cum in Decreto habeatur
expressum, quod si vir dixerit, quod uxorem suam cognovit,
& mulier negaverit, viri standum efficiatur: præ-
fato viro, qui dicit se mulierem ipsam cognovisse, fides est
adhibenda, si dicit firmaverit iugementum. Id confirmatur ex
cap. Accepisti, Ext. De frigidis, & maleficiis.

REGULA XII.

Si mulier virum arguat mendacii, ac perjurii, seque viri
geminam per experimentum juratarum Matrimoniorum pro-
bare velit, insperatio decerni potest.

Id colligit ex can. Nec aliqua, & can. Quod si Par-
tientiam, cauſa 27. qu. 1. ubi S. Cyprianus ait: Inspe-
cione iterum Virgines ab obſtricis diligenter, &c. qui sci-
lent eis, quod poteſt, cohabitant per triennium; que elapsu
cohabitare volunt, & iuxta Decretum Gregorii mulier per
iustum Iudicium de viro probata potuerit, quod cum ea exire
non possit, accipiat alius: si autem illi aliam accepterit,
separatio. Quod si ambo consentiant simul eis, vir eam,
et si non uxorem, saepe habeat ut formam. Si autem,
quod numquam invicem se cognoverint, ambo facient, cum
sepius manu propinquorum, vel vicinorum bona fama (Si
propinquos defuerint, ratiocinans Evangelium, utergue
juraverint dicat, quod numquam per carnem coquiam una
caro eis sufficiat; & tunc videtur, quod mulier valens
ad secundas Nuptias convolare. Septima manus est secundum
propinquorum, aut vicinorum testimonium jurantium,
quod credant virum, & mulierem verum juraſe: quod
facilius bona fide copulae carnali operante date trahita
cohabitare volunt, per continuum triennium. Idem confirmat Honorius III.
cap. Litera sub cod. Tit. Mandamus (inquit) quatenus,
si ita est, & consisteret vobis prefacatum virum, & mulierem,
sakra predictis otto annos, per continuum triennium
insimil habebitis, ipsi cum septima propinquorum manus
matrimonii Juramento, se committere carnaliter nequivise,
potest: Divorti Sententiam inter eos.

Idem confirmatur cap. proprieſti, Ext. De Probationibus,
quod est Gregorii VIII. Responsum. Cum partes (inquit)
essent in tua praefatione constituta, mulier proposuit, si nec
a viro cognitam, nec potest cognoscere contra eum, quia dicit
eum mentitur, & ostendit se virginem per affectum corporis;
tunc enim standum efficit probationis mulieris; Et ex quo ita pro-
bavit, separari possunt. Cautele tamen magna efficienda
in huiusmodi inspezione, ut sit per duas, vel plures
virginis, quia si una, ita ad unam; & ideo quando Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Raymundus Lib. 4. tit. De Impotencia cum-
di, §. 4.

REGULA XVI.

Cum Matrimonio Ecclesiastico iudicium ob Maleficium perpe-
tuum dirimatur, utrique parti licet novum iniare conjugum.

Ita docet S. Th. in 4. Sent. dist. q. & art. supra laudabilem,
Hoc est, inquit, differentiatione inter maleficium, & frigiditatem;
quia, quip impotens ex frigiditate, sicut est impo-
tentia unam, ita ad unam; & ideo quando Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Raymundus loco mox indicato, §. 5. &
S. Anton. 3. P. Tit. 1. c. 12.

REGULA XVII.

Soluto iudice Ecclesiastici Sententia Matrimonio ob frigiditatem,
si conjugum alterum contraherit, qui copula aptus erat, & inter alio, qui iudicatus est impotens,
ex pof potest deprehendatur, prius Matrimonium
redintegrandum est; posteaſ dissolvendum.

Cessante namque impotens, que temporaria erat, prius De frigidis.
conjugum ratum fuisse probatur, posterior vero irruſum;
& nullum, propter impedimentum ligaminis. Ad priorem
itaque virum, a quo ob presumptam impotentiam separata
erat, & inter alia, & peritior, & licet, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Raymundus, in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licentia, quod alteram epulam qua-
rit. Idem docet S. Th. in 4. Sent. dist. 34. qu. 1. art. 2. z.
Ad cognoscendum (inquit) utrum sit impedimentum perpe-
tuum, & non, & utrum poteſt deprehendatur, prius Matrimonium
dirimatur, non datur ei licentia, ut alteri conjugatur, sed
ex Maleficis homo potest esse impotentia ad unam, & non ad
aliam: Et ideo quando iudicis Ecclesiæ Matrimonium diri-
mitur, utrique datur licent